Fusie-effectrapportage

HET ERASMUS

OSG HENGELO NL

November 2023
Bijgestelde eindversie (26-02-2024)

Krijn Taconiskade 418 / 1087 HW Amsterdam / 088 – 20 51 600 / contact@vbent.org / www.vbent.org
KvK 36044509 **IBAN** NL48.ABNA.0587764988 **BIC** ABNANL2A **BTW** NL8125.36.757.B01

Inhoudsopgave

1 Vooraf 3
2 Beoogde fusie en aanleiding voor de fusie 3
2.1 Beoogde fusie en fusieproces 3
2.2 Tijdsbestek 3
2.3 De motieven voor de fusie 3
2.4 Alternatieven voor de fusie 5
2.5 Te bereiken (gekwantificeerde) doelen van de fusie 5
3 Communicatie over de fusie 6
3.1 Wijze waarop medezeggenschapsraden zijn en worden betrokken 6
3.2 Wijze waarop raden van toezicht zijn en worden betrokken 6
3.3 Wijze waarop personeel, ouders en leerlingen zijn en worden betrokken 6
3.4 Wijze waarop externe belanghebbenden zijn en worden betrokken 6
4 Gevolgen voor personeel, ouders en leerlingen en borging van de menselijke maat 7
4.1 Omvang en organisatie van de rechtspersoon na fusie 7
4.2 Gevolgen van de fusie voor de overzichtelijkheid op locatieniveau 7
4.3 Gevolgen van de fusie voor betrokkenheid van personeel, leerlingen en ouders 7
4.4 Medezeggenschap 7
4.5 Gevolgen voor voorzieningen 8
4.6 Gevolgen voor de arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid 8
5 Effecten van de fusie op keuzevrijheid, diversiteit en bereikbaarheid 10
5.1 Effecten van de fusie op de keuzevrijheid 10
5.2 Effecten van de fusie op de diversiteit 10
5.3 Effecten van de fusie op de spreiding van onderwijsvoorzieningen in de regio 10
6 Kosten en baten van de fusie 11
6.1 Financiële kosten en baten 11
6.2 Financiële risico's 11
6.3 Niet-financiële kosten en baten 11
7 Bestuurlijk-organisatorische gevolgen van de fusie 13
7.1 Stichtingen 13
7.2 Bestuur 13
7.3 Raden van toezicht 13
7.4 Schoolmanagement 14
7.5 Stafbureau 14
8 Evaluatie van de fusie 16
8.1 Evaluatie van de fusie 16
9 Advies gemeenten 16
9.1 Advies van burgemeesters en wethouders 16

1 Vooraf

Deze fusie-effectrapportage (verder: FER) volgt het format zoals is voorgeschreven in de 'Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs 2017'.

2 Beoogde fusie en aanleiding voor de fusie

2.1 Beoogde fusie en fusieproces

Deze FER betreft het voorgenomen bestuurlijk samengaan van de Stichting Openbare Scholengemeenschap Erasmus, bevoegd gezag van de openbare scholengemeenschap Het Erasmus voor voortgezet onderwijs in Almelo (verder: Het Erasmus), en de Stichting OSG Hengelo, bevoegd gezag van de openbare scholengemeenschap Hengelo (verder: OSG Hengelo).

In mei 2023 is de 'Rapportage Fusieonderzoek Het Erasmus – OSG Hengelo' vastgesteld. Daarop hebben in de periode juni 2023 -september 2023 beide besturen, raden van toezicht en GMR's het oordeel gebaseerd dat bestuurlijke fusie tussen deze partijen nastrevenswaardig is. De nu voorliggende FER dient als basis voor de finale interne besluitvorming en externe goedkeuring van het voornemen tot bestuurlijke fusie.

2.2 Tijdsbestek

Het Erasmus en OSG Hengelo hebben het voornemen het bestuurlijk samengaan te realiseren per 1 augustus 2024, dan wel daarna zo spoedig als mogelijk is.

Globaal worden de volgende fases voorzien:

- December 2023-januari 2024: finale interne besluitvorming
- Februari-april 2024: fusietoets OCW
- Februari-mei 2024: goedkeuring gemeenteraden
- Maart-augustus 2024: voorbereiding fusie, harmonisatie interne regelingen
- 1 Augustus 2024: formele datum samengaan
- Augustus-december 2024: implementatie van het samengaan, harmonisatie werkwijzen e.d.

2.3 De motieven voor de fusie

Het Erasmus en OSG Hengelo ervaren een steeds grotere bestuurlijke en administratieve druk op stichtingsniveau en dat in een situatie van krimpende leerlingenaantallen. De motieven voor fusie liggen zodoende hoofdzakelijk op het terrein van de bedrijfsvoering. Dit echter ten dienste van de primaire verantwoordelijkheid van de scholen: het blijven bieden van goed onderwijs.

De krimp in leerlingenaantallen blijkt uit de volgende overzichten:

Kalenderjaar	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037
C.T. Stork College (20CS vest 4)	288	263	242	221	167	163	171	168	165	161	157	153	151	152	154	157	160	162
Montessori College Twente (20CS vest 7)	1.423	1.371	1.443	1.481	1.457	1.418	1.332	1.267	1.227	1.201	1.174	1.144	1.122	1.114	1.116	1.124	1.140	1.157
OSG Hengelo (20CS vest 0)	745	701	670	668	698	731	729	718	707	692	678	662	648	642	644	648	656	669
T Genseler (23EJ vest 0)	215	212	201	198	196	192	188	185	181	177	173	169	166	165	166	167	170	173
Totaal OSG Hengelo	**2.671**	**2.547**	**2.556**	**2.567**	**2.519**	**2.504**	**2.421**	**2.338**	**2.278**	**2.231**	**2.181**	**2.128**	**2.088**	**2.074**	**2.079**	**2.096**	**2.126**	**2.161**
Prognose OSG Hengelo	**2.671**	**2.547**	**2.555**	**2.559**	**2.479**	**2.514**												
Openbare SGM Erasmus (04HR vest 0)	1.367	1.536	1.408	1.397	1.343	1.297	1.246	1.202	1.177	1.166	1.154	1.145	1.135	1.131	1.139	1.151	1.167	1.188
Openbare SGM Erasmus (04HR vest 4)	494	303	310	301	288	281	261	256	255	253	251	248	245	246	249	252	257	261
Openbare SGM Erasmus (04HR vest 7)	117	159	337	284	271	267	266	267	266	258	254	258	257	262	269	269	276	281
PrO Erasmus (19UP vest 0)	188	167	157	162	162	159	156	152	149	147	145	144	143	143	144	146	148	151
Totaal Het Erasmus	**2.166**	**2.165**	**2.212**	**2.144**	**2.063**	**2.004**	**1.929**	**1.876**	**1.847**	**1.824**	**1.804**	**1.795**	**1.781**	**1.783**	**1.802**	**1.819**	**1.849**	**1.881**
Prognose Het Erasmus	**2.167**	**2.165**	**2.212**	**2.060**	**1.889**	**1.818**												
Totaal OSG Hengelo en Het Erasmus	**4.837**	**4.712**	**4.768**	**4.711**	**4.581**	**4.509**	**4.350**	**4.214**	**4.125**	**4.054**	**3.985**	**3.923**	**3.869**	**3.856**	**3.881**	**3.915**	**3.974**	**4.042**
Prognose Totaal OSG Hengelo en Het Erasmus	**4.838**	**4.712**	**4.767**	**4.619**	**4.368**	**4.332**												

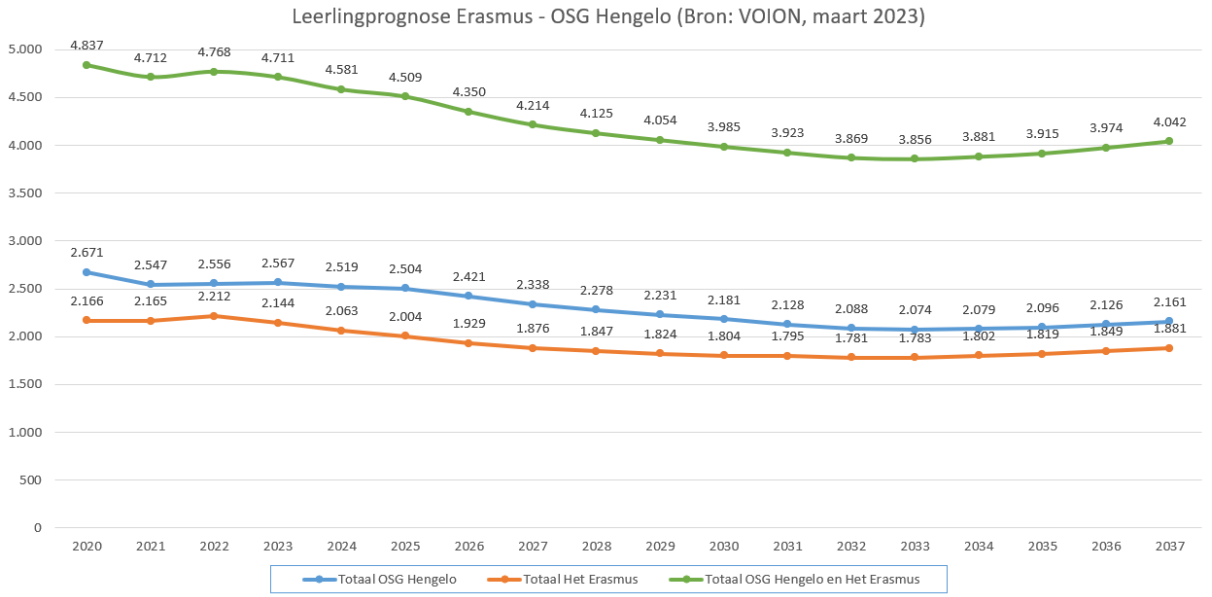

NB: In deze cijfers zijn de leerlingentellingen per 1 oktober 2023 nog niet verwerkt.

De cijfers voor met name Het Erasmus geven een wat vertekend (te rooskleurig) beeld. In het schooljaar 2022/2023 was sprake van een grote toename van leerlingen op de isk, o.a. in verband met de oorlog in Oekraïne. Dit is geen leerlingencohort dat structureel op de school blijft. Voor de reguliere afdelingen[1] van Het Erasmus stabiliseren de aanmeldingen. Met uitstroom van grotere bovenbouwcohorten zal de krimp daarmee versneld doorzetten.

- Door bestuurlijk samen te gaan, kan de bestuurlijke ondersteuning voor de scholen worden samengevoegd. Samenvoeging van de ondersteuning levert een aantal voordelen op:
    - Bepaalde ondersteunende functies zullen door meerdere functionarissen bezet kunnen worden waardoor de kwetsbaarheid afneemt.
    - Door de combinatie van de twee bureaus kan de bestaande knowhow uitgewisseld worden en ontstaat efficiency in ontwikkeling van nieuwe kennis bij nieuwe externe ontwikkelingen.
    - Een grotere bovenschoolse organisatie levert een aantrekkelijker werkomgeving op met meer mogelijkheden voor specialisatie en interne mobiliteit.
    - Vanwege de schaalvergroting kan een besparing op de bovenschoolse kosten plaatsvinden door de inzet van functionarissen voor meer scholen en besparingen op faciliteiten (huisvesting, software e.d.).
    - Op termijn kan de bestuurlijke ondersteuning wellicht efficiënter worden ingericht (via krimp door natuurlijk verloop).

[1] In deze FER worden de begrippen ‘school’, ‘afdeling’ en ‘locatie’ gebruikt. Met ‘school’ wordt geduid op het wettelijke begrip school zoals gehanteerd in de WVO (oftewel BRIN-nummer). Met ‘afdeling’ wordt geduid op de zelfstandige organisatorische eenheden binnen beide stichtingen (oftewel de sub-BRIN-nummers). Met ‘locatie’ wordt geduid op het adres waar de afdeling is gevestigd. Zie voor een overzicht par. 5.1.

- Door bestuurlijk samengaan kunnen bestuur en toezicht worden samengevoegd en daardoor zowel efficiënter worden ingericht als opereren met meer bestuurskracht. In het bijzonder kan hierbij worden gedacht aan:
    - één bestuurder in plaats van twee bestuurders;
    - één raad van toezicht in plaats van twee raden van toezicht;
    - één GMR;
    - grotere bestuurlijke invloed in overleg met gemeenten, samenwerkingsverbanden, RPO e.d..
- Bestuurlijk samengaan leidt tot schaalvergroting waardoor financiële risico's beter worden gespreid en kan worden bespaard op bepaalde kosten. Gedacht kan worden aan:
    - een gecombineerd weerstandsvermogen en gecombineerde voorzieningen;
    - besparing op stichtingsgebonden kosten als accountantscontrole, verzekeringen, licenties e.d.;
    - efficiëntere inzet van bovenschoolse diensten zoals onderhoud, ICT en dergelijke.
- Bestuurlijk samengaan kan leiden tot een aantrekkelijker werkgever vanwege professionele HR-ondersteuning, bredere mogelijkheden voor interne professionalisering en bredere mogelijkheden voor mobiliteit.
- Binnen één bestuurlijk verband vindt makkelijker uitwisseling plaats van kennis en ervaring op het gebied van onderwijs (vanuit een breder palet aan afdelingen) waardoor de slagkracht in ontwikkeling van het onderwijs kan worden vergroot.
- Tot slot zal een bestuurlijk samengaan in een krimpende onderwijsmarkt tot een grotere baangarantie leiden voor alle medewerkers die bij de beide stichtingen betrokken zijn.

2.4 Alternatieven voor de fusie

Het Erasmus heeft samenwerking met diverse mogelijke partners, zowel lokaal als regionaal, afgewogen. In deze afweging bleek OSG Hengelo de meest aangewezen partij vanwege de gelijkwaardigheid, het gelijke openbare karakter en de grootst mogelijke zekerheid tot behoud van de (relatieve) autonomie, zowel op het niveau van de scholen/afdelingen als op het niveau van de beide steden. Voor OSG Hengelo heeft een minder brede verkenning plaatsgevonden, maar geldt Het Erasmus als voor de hand liggende 'natuurlijke' partner.

Het Erasmus en OSG Hengelo hebben afgewogen dat bestuurlijke fusie de vorm is die het best bij hun motieven voor samenwerking past. Alleen in die variant kan daadwerkelijke versterking plaatsvinden van bestuur en ondersteuning en kan sprake zijn van financiële risicospreiding en sterker werkgeverschap, terwijl geen energie verloren gaat aan 'bestuurlijke drukte' zoals bijvoorbeeld bij een holding het geval zou zijn.

2.5 Te bereiken (gekwantificeerde) doelen van de fusie

Zoals beschreven onder 2.3 liggen de motieven voor de bestuurlijke fusie vooral op het vlak van de bedrijfsvoering. Maar juist door op dat aspect synergie te realiseren, kan de middelentoedeling voor het onderwijs optimaal blijven zodat het voorzieningenaanbod voor ouders en leerlingen gewaarborgd kan blijven, met inzet van voldoende personeel. Daarnaast zal de bestuurlijke samenwerking indirect, door uitwisseling van kennis en ervaring, een onderwijskundige meerwaarde opleveren.

3 Communicatie over de fusie

3.1 Wijze waarop medezeggenschapsraden zijn en worden betrokken

De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraden (GMR's) van Het Erasmus en OSG Hengelo zijn geraadpleegd in de fase waarin de intentie tot een fusieonderzoek wederzijds werd uitgesproken (2022) en zijn in juni 2023 in de gelegenheid gesteld een principe-uitspraak ten aanzien van het fusievoornemen te doen. De instemming daarmee hebben zij in juli (Hengelo) en september (Almelo) 2023 bevestigd.
In december 2023 wordt het finale fusiebesluit voor instemming aan de GMR's voorgelegd, met deze FER als onderbouwing. Daarnaast zullen de GMR's betrokken worden bij uitwerkingskeuzes die in het kader van harmonisatie aan de orde zijn.

3.2 Wijze waarop raden van toezicht zijn en worden betrokken

Evenals de GMR's, zijn de raden van toezicht van Het Erasmus en OSG Hengelo geraadpleegd in de fase waarin de intentie tot een fusieonderzoek wederzijds werd uitgesproken (2022) en hebben zij in juni 2023 een principe-uitspraak ten aanzien van het fusievoornemen goedgekeurd.
In december 2023 wordt het finale fusiebesluit voor goedkeuring aan de raden voorgelegd, met deze FER als onderbouwing. Daarnaast zijn de raden van toezicht betrokken bij de statutaire inrichting van de fusiestichting.

3.3 Wijze waarop personeel, ouders en leerlingen zijn en worden betrokken

Personeelsleden, ouders en leerlingen zijn via informatiebulletins geïnformeerd over het bestuurlijk fusievoornemen. Deze wijze van informatievoorziening zal worden voortgezet op basis van een in november 2023 vastgesteld communicatieplan. De ouders zullen in december 2023 worden geraadpleegd conform de verplichting als opgenomen in de Wet Medezeggenschap Scholen.

3.4 Wijze waarop externe belanghebbenden zijn en worden betrokken

Beide stichtingen zijn zgn. openbare stichtingen. De wethouders van de gemeenten Almelo en Hengelo zijn geïnformeerd over het fusievoornemen. De gemeenten zal om goedkeuring worden gevraagd voor realisatie van de bestuurlijke fusie en inrichting van de statuten van de fusiestichting. Daarnaast zullen de toezichthouders door de gemeenteraden benoemd worden.

Collega-schoolbesturen zijn in regionaal bestuurlijk overleg geïnformeerd. Na afronding van de besluitvorming zal via een persbericht brede bekendheid aan de fusie worden gegeven.

4 Gevolgen voor personeel, ouders en leerlingen en borging van de menselijke maat

4.1 Omvang en organisatie van de rechtspersoon na fusie

Na realisatie van de bestuurlijke fusie zal de fusiestichting bevoegd gezag zijn van twee brede scholengemeenschappen en twee scholen voor praktijkonderwijs. Daarnaast zal de stichting deelnemen in twee gecombineerde vmbo-instellingen. Op plaatselijk niveau (Almelo en Hengelo) en op afdelingsniveau zal het bestuurlijk samengaan geen gevolgen hebben voor de schaal en de toegankelijkheid.

De fusiestichting zal een eenhoofdig bestuur krijgen, maar de bestuurder blijft op dezelfde wijze als nu toegankelijk voor personeel, ouders en leerlingen (dat wil zeggen na tussenkomst van de schoolleiding). Voor de fusiestichting zal vanzelfsprekend een klachtenregeling en een klokkenluidersregeling worden vastgesteld. Daarnaast zijn bestuurlijke besluiten vatbaar voor bezwaar in het kader van de AwB.

4.2 Gevolgen van de fusie voor de overzichtelijkheid op locatieniveau

Als uitgangspunt voor de bestuurlijke fusie geldt dat de scholen blijven bestaan zoals ze nu bestaan, qua relatieve autonomie, identiteit, organisatie, personele bezetting etc.. Zodoende zal de overzichtelijkheid op afdelingsniveau en het school- of afdelingsklimaat in het algemeen niet wijzigen. Door de efficiëntie van de grotere bestuurlijke schaal kan beter worden geborgd dat het onderwijs gehandhaafd kan blijven qua overzichtelijkheid, toegankelijkheid en herkenbaarheid op afdelingsniveau.

4.3 Gevolgen van de fusie voor betrokkenheid van personeel, leerlingen en ouders

Personeel, ouders en leerlingen worden op dit moment binnen beide stichtingen al betrokken bij afdelings- en stichtingsbeleid via de deelraden op afdelingsniveau en GMR's op stichtingsniveau. In de structuur van deelraden op afdelingsniveau zal geen verandering komen. De beide GMR's zullen samengaan in één GMR op stichtingsniveau. De wijze van samenstelling vindt plaats in overleg met de huidige GMR's.

Binnen de raad van toezicht van de fusiestichting zal plaats blijven voor één voordrachtszetel vanuit de GMR en een aantal voordrachtszetels (binnen de wettelijke kaders) voor de ouders.

4.4 Medezeggenschap

Zie hiertoe ook hetgeen onder 4.3 al beschreven staat.

OSG Hengelo heeft vier vestigingsmedezeggenschapsraden (per afdeling). OSG Hengelo heeft op stichtingsniveau een GMR die bestaat uit vier leden gekozen door en uit de personeelsgeledingen van de medezeggenschapsraden van de onderliggende afdelingen en vier leden gekozen door en uit de ouder-/leerlinggeledingen van de medezeggenschapsraden van de onderliggende afdelingen.

Het Erasmus kent vier deelraden, drie voor onderwijseenheden (pro, isk, mavo/havo/vwo) en één voor het stafbureau (alleen bestaand uit personeelsleden). De GMR bestaat uit zeven leden gekozen uit en door de personeelsgeledingen van de deelraden en zeven leden gekozen uit en door de ouder-/en leerlinggeledingen van de deelraden (4 ouders, 3 leerlingen). Voor het Alma College (in stand gehouden met twee andere schoolbesturen) is een bovenbestuurlijke medezeggenschapsraad ingericht.

In geval van bestuurlijk samengaan zal voorzien moeten blijven worden in medezeggenschap op afdelingsniveau en op stichtingsniveau. Dat vereist enkele organisatorische keuzes, met name ten aanzien van de samenstelling van de GMR. Daarnaast dienen uiteraard op termijn de medezeggenschapsregelingen (medezeggenschapsstatuut, GMR-reglement en MR-reglementen) aangepast te worden.

4.5 Gevolgen voor voorzieningen

Aangezien de scholen en afdelingen blijven bestaan zoals ze nu bestaan, qua identiteit, organisatie, personele bezetting etc, zal de fusie geen gevolgen hebben voor het aanbod en de bereikbaarheid van voorzieningen en faciliteiten in brede zin zoals onderwijslocaties, huisvesting, administratieve ondersteuning, helpdesk, ICT, bibliotheekvoorzieningen en ondersteuning van kinderen met bijzondere leerbehoeften. Het bestuurlijk samengaan draagt er juist aan bij dat deze voorzieningen op de huidige schaal gehandhaafd kunnen worden.

De bestaande samenwerkingsstructuren ten aanzien van het Alma College (Het Erasmus) en C.T. Stork College (OSG Hengelo) worden ongewijzigd voortgezet.

4.6 Gevolgen voor de arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid

De gevolgen van bestuurlijk samengaan zullen voor de rechtspositie van individuele personeelsleden zeer beperkt zijn want wettelijk is geregeld dat bij bestuurlijk samengaan alle zittende personeelsleden hun functie en rechtspositie behouden en voor de hele onderwijssector geldt dezelfde CAO-VO waardoor de belangrijkste arbeidsvoorwaarden sowieso gelijk zijn. Bij realisatie van de fusie blijven alle op dat moment bestaande arbeidsovereenkomsten bestaan. Er is geen sprake van een ontslagmoment en alle bestaande rechten blijven behouden. Wel zullen alle personeelsleden na de fusie een nieuwe benoeming aangeboden krijgen op naam van de nieuwe stichting en zal het bestuurlijk personeelsbeleid van beide stichtingen geharmoniseerd moeten worden.

Bestuurlijk samengaan van Het Erasmus en OSG Hengelo heeft géén gevolgen voor de werkgelegenheid van de aan de scholen en de stafbureaus verbonden personeelsleden. De formatiebudgetten blijven bij bestuurlijk samengaan ongewijzigd en het bestuurlijk samengaan leidt dus op zichzelf niet tot personele krimp. Het kan wel zijn dat personele krimp het gevolg is van kleinere formatiebudgetten vanwege teruglopende leerlingenaantallen. Zowel Het Erasmus als OSG Hengelo hebben momenteel te maken met personele krimp vanwege teruglopende leerlingenaantallen (zie par. 2.3). Voor beide organisaties geldt dat de personele krimp voorlopig nog binnen de eigen afdeling opgevangen kan worden via natuurlijk verloop en de bestaande flexibele schil. Op termijn is dat wellicht niet meer zo makkelijk mogelijk. Dan komt de bestuursaanstelling aan de orde waarbij de schaalgrootte en diversiteit van de afdelingen interne overplaatsing mogelijk maakt. Het gegeven dat straks meerdere afdelingen onder één werkgever ressorteren maakt de mogelijkheden voor oplossing van formatieve frictie en interne mobiliteit groter. Het Erasmus en OSG Hengelo nemen daarnaast beide deel aan VOTA, 'Voortgezet Onderwijs Twente en de Achterhoek', een georganiseerde samenwerking van zeven v(s)o-schoolbesturen en een school voor middelbaar beroepsonderwijs dat is opgericht met het oog op de gevolgen van regionale krimp en het dreigend lerarentekort. Indien personele frictie binnen de eigen stichting niet kan worden opgelost dan kan altijd nog een beroep worden gedaan op het VOTA-netwerk.

De grotere bestuurlijke schaal biedt meer mogelijkheden voor bestuurlijk personeelsbeleid:

- Er ontstaan meer mogelijkheden voor interne mobiliteit, re-integratie, interne stages, interne uitruil op krappe vakken etc. Dit zijn relevante voordelen bij toekomstige ontwikkelingen als krimp op de afdelingen en een krappere arbeidsmarkt.

- Op bovenschools niveau (bestuurskantoor) zal de samenvoeging in beginsel het meest positief ervaren worden en ook zichtbaar zijn. Er ontstaat gelegenheid voor stafmedewerkers om intensief te kunnen samenwerken. Er is meer uitruil mogelijk op enkelvoudige functies (minder kwetsbaar), er kan onderling leren/consulteren/kennis delen plaatsvinden. Natuurlijk verloop kan makkelijker opgevangen worden en tot synergie leiden.

- Het Erasmus is relatief ver op ontwikkelingen als de opleidingsschool en zij-instroom. Daar kan OSG Hengelo van profiteren. OSG Hengelo daarentegen is verder op het vlak van digitalisering van de P&O-administratie.

5 Effecten van de fusie op keuzevrijheid, diversiteit en bereikbaarheid

5.1 Effecten van de fusie op de keuzevrijheid

Bij de bestuurlijke fusie zijn de volgende scholen en afdelingen (alle openbaar onderwijs) betrokken:

Het Erasmus (Almelo)					
BRIN	**SubBRIN**	**Naam**	**Locatie**	**Schoolsoorten**	**Bijzonderheden**
04HR	04HR00	Het Erasmus	Sluiskade N.Z. 68	mavo/havo/vwo	
	04HR04	Alma College	Sluiskade N.Z.126a (tot 01.08.2023)	vmbo (bbl, kbl en gtl)	40% Noordik – 30% Pius X – 30% Erasmus
	04HR05	Stafbureau	Sluiskade N.Z. 90		
	04HR06	Het Erasmus Kanaalschool Noord	Sluiskade N.Z. 58	havo/atheneum/ gymnasium (bovenbouw)	
	04HR07	Het Erasmus isk	César Franckstraat 1	isk	
	04HR08	Het Erasmus Kanaalschool Zuid	Sluiskade Z.Z. 119	mavo (vmbo-t) leerjaren 1, 2 en 3	
19UP	19UP00	Pro Erasmus	Horstlaan 1	praktijkonderwijs	
OSG Hengelo					
20CS	20CS00	Bataafs Lyceum	Sloetsweg 155	havo/atheneum/ gymnasium	Masterclass
	20CS04	C.T. Stork College	Fré Cohenstraat 10	vmbo (bbl, kbl en gtl)	70% Carmel – 30% OSG Hengelo
	20CS07	Montessori College Twente	Sloetsweg 153	mavo/havo/vwo	havo/vwo TTO
23EJ	23EJ00	Pro 't Genseler	Jasmijnstraat 15	praktijkonderwijs	

Dit aanbod zal ten gevolge van de bestuurlijke fusie niet wijzigen en er zal geen sprake zijn van beperkingen in afdelingskeuze.

5.2 Effecten van de fusie op de diversiteit

De bestuurlijke fusie draagt er juist aan bij dat het bestaande onderwijsaanbod kan blijven bestaan. (Door de bestuurlijke fusie blijven meer middelen beschikbaar voor het onderwijs zelf.)

5.3 Effecten van de fusie op de spreiding van onderwijsvoorzieningen in de regio

Ten gevolge van de bestuurlijke fusie blijft het onderwijsaanbod in zowel Almelo als Hengelo ongewijzigd. In de bestuurlijke spreiding van het aanbod komt vanwege de fusie in de beide gemeenten ook geen wijziging; naast het door Het Erasmus en OSG Hengelo geboden openbaar onderwijs is in beide gemeenten nog sprake van verschillende vormen van voortgezet onderwijs op bijzondere grondslag.

6 Kosten en baten van de fusie

6.1 Financiële kosten en baten

Over de financiële aspecten van het bestuurlijk samengaan is een aparte rapportage samengesteld. Hier wordt volstaan met de samenvattende conclusies.

De financiële effecten van het bestuurlijk samengaan hangen af van meerdere factoren en keuzes (onder andere de verdeling centraal/decentraal). Het is dus niet eenvoudig om een concrete raming van financiële effecten op te stellen. Een drietal categorieën kan worden onderscheiden:

- Op het niveau van bestuur en toezicht zal een besparing worden gerealiseerd. De intentie om met één bestuurder en één raad van toezicht te gaan werken levert sowieso een geschatte besparing van 100k – 150k op jaarbasis.

- Bij het stafbureau zal ook (op termijn) een besparing mogelijk zijn, in de personele bezetting (bij natuurlijk verloop) en/of in de huisvestingslasten (terugbrengen m^2). Daarnaast kan het combineren van aanverwante diensten (zoals bijvoorbeeld inhuur van de accountant) besparingen opleveren. Het is een mooie ambitie om de kosten van het stafbureau ten minste met de verwachte demografische krimp te laten dalen.

- Besparingen op het gebied van gezamenlijke inkoop en gebruik licenties zijn nader te onderzoeken.

6.2 Financiële risico's

Het samengaan van Het Erasmus met OSG Hengelo geeft op financieel vlak kansen voor zowel vermindering van de kwetsbaarheid van beide organisaties alsook daadwerkelijk in geldelijke zin. Een aantal zaken die hier op voorhand genoemd kunnen worden zijn:

- verkleinen van de kwetsbaarheid van sleutelposities;

- kennisdeling;

- betere taakverdeling en meer mogelijkheid tot specialisatie van medewerkers;

- effectievere inzet van medewerkers; nu worden bepaalde taken bij beide stichtingen afzonderlijk gedaan (bijv. beleidsontwikkeling of bestuursvertegenwoordiging), die wellicht straks voor beide stichtingen tegelijk toepasbaar zijn.

Beide organisaties hebben een risicoanalyse gemaakt en de risico's zijn opgenomen in de jaarrekening. Hierover is een paragraaf in de jaarrekening opgenomen en de risicoanalyse wordt jaarlijks bijgesteld. Ten aanzien van de continuïteit van beide organisatie kan worden aangegeven dat geen sprake is van risico's, afgezien van de onzekere ontwikkeling van de leerlingaantallen. Het is dus van belang om een flexibele schil in het personeelsbestand aan te houden.

6.3 Niet-financiële kosten en baten

Gegeven het behoud van de onderwijskundige autonomie van de afdelingen, levert bestuurlijke fusie van Het Erasmus en OSG Hengelo potentieel kansen op voor het onderwijs[2]. in het bijzonder op twee aspecten:

- *Leren van en met elkaar*. Door bestuurlijk samen te gaan, wordt het netwerk aan beide kanten vergroot en versterkt. In beide organisaties is veel kennis en ervaring aanwezig, daar kan bij een bestuurlijke

[2] Zolang geen sprake is van bovenschoolse verplichtingen ten aanzien van de onderwijsinhoud, kan van bedreigen ten aanzien van het onderwijs geen sprake zijn.

samenwerking van beide kanten laagdrempelig gebruik van worden gemaakt. Hierbij is bijvoorbeeld te denken aan het uitwisselen van kennis met betrekking tot data-analyse maar ook het uitwisselen en aanscherpen van de jaarcycli. Daarnaast ontstaan mogelijkheden voor het uitwisselen van inhoudelijke expertise om de onderwijskwaliteit zelf te verbeteren, bijvoorbeeld via gezamenlijke intervisie, leren van elkaars onderwijsconcept, etc.

- *Efficiënter werken.* In beide organisaties wordt gebruik gemaakt van systemen (om bijvoorbeeld enquêtes uit te zetten, de onderwijsresultaten te monitoren, etc.). Als bestuurlijk wordt samengegaan, kunnen kwaliteitssystemen naast elkaar worden gezet en worden vergeleken en kan (indien het een meerwaarde heeft) één systeem worden gekozen om gezamenlijk mee verder te gaan. Zo kan worden bespaard op licentiekosten, kan kennis beter worden benut en kan efficiënter worden gewerkt (bijvoorbeeld meerdere vragenlijsten tegelijk uitzetten).

In algemene zin kan gesteld worden dat bestuurlijke schaalvergroting risico's met zich meebrengt in de sfeer van bureaucratisering en vermindering van persoonlijke betrokkenheid. Nu als uitgangspunt is gekozen dat de afdelingen in hun huidige relatieve autonomie blijven bestaan, lijken deze risico's beperkt. Daarnaast is een organisatie met een omvang van zo'n 4.500 leerlingen in het huidige voortgezet onderwijs relatief 'gemiddeld'. Dat neemt niet weg dat het risico bestaat dat in een grotere organisatie de bestuurder minder dicht op verschillende processen kan zitten.

Voor wat betreft de personele effecten kan bij bestuurlijke fusie enerzijds een beperking van benoemingsvrijheid worden ervaren (vanwege de plaatsingsplicht van boventalligen elders). Daarover kan worden opgemerkt dat die mogelijkheid binnen beide stichtingen nu ook al bestaat (maar zich nauwelijks voordoet). En anderzijds nemen tegenover de beperking van de benoemingsvrijheid voor medewerkers de kansen op behoud van werk toe.

Een risico dat zich bij bestuurlijke schaalvergroting wel voordoet en dat relatief lastig vooraf te onderzoeken is, is de bestuurscultuur die binnen de nieuwe organisatie zal gaan bestaan. Dit risico doet zich soms voor als de nieuwe organisatie geleid gaat worden door een nieuw samengesteld college van bestuur. In de gegeven omstandigheden lijkt ook dat risico beperkt nu de bestuurder van de nieuwe organisatie tevoren reeds bekend is, binnen OSG Hengelo al ervaring heeft en binnen Het Erasmus kennisgemaakt heeft met de verschillende geledingen. Desalniettemin is de ontwikkeling van de samenwerkingscultuur binnen een nieuwe organisatie nooit 100% te beheersen.

Ten slotte kan erop gewezen worden dat elke verandering (zoals ook deze mogelijke bestuurlijke fusie) het risico met zich meebrengt dat medewerkers zeker in de eerste fase vast willen houden aan bestaande zekerheden. En daarnaast dat tijdens het proces van onderzoek naar (en mogelijke inrichting van) bestuurlijke samenwerking veel aandacht op bovenschools niveau naar dat proces uitgaat, waardoor de aandacht voor ontwikkeling enigszins stil gaat staan. In dit verband is positief dat beide stichtingen bezig zijn met de ontwikkeling (Hengelo) en vaststelling (Erasmus) van nieuw strategisch beleid. Daarnaast betreft het hier een tijdelijk risico dat kan worden gemitigeerd door het samenwerkingsproces niet te lang te laten voortduren.

7 Bestuurlijk-organisatorische gevolgen van de fusie

7.1 Stichtingen

Het bevoegd gezag van Het Erasmus is de Stichting openbare scholengemeenschap Erasmus, een zgn. 'openbare' stichting waarvan de gemeenteraad van Almelo de leden van de raad van toezicht benoemt en in bredere zin toezicht houdt op het openbare karakter van het onderwijs binnen Het Erasmus. OSG Hengelo staat onder het bevoegd gezag van de Stichting OSG Hengelo, eveneens een zgn. 'openbare' stichting waarvan in dit geval de gemeenteraad van Hengelo de leden van de raad van toezicht benoemt en in bredere zin toezicht houdt op het openbare karakter van het onderwijs. In geval van bestuurlijke fusie zullen de twee stichtingen juridisch fuseren. Met zo'n fusie dienen beide gemeenteraden in te stemmen. Ook moeten beide gemeenteraden instemmen met de statuten van de fusiestichting en in gezamenlijkheid de leden van de raad van toezicht van de fusiestichting benoemen.

7.2 Bestuur

Beide stichtingen hebben nu een eenhoofdig professioneel bestuur. De schaal en inrichting van de organisatie maken het ook na bestuurlijk samengaan verantwoord eenhoofdig bestuur te handhaven.
De bestuurder van Het Erasmus zal omstreeks 1 januari 2025 afscheid nemen wegens leeftijdsontslag. Tussen beide stichtingen is al in de verkenningsfase van bestuurlijke samenwerking vastgesteld dat het vanuit OSG Hengelo van essentieel belang is dat de huidige bestuurder deze functie blijft vervullen, ook na bestuurlijke fusie. OSG Hengelo heeft de afgelopen jaren een aantal bestuurlijke wisselingen ervaren en hecht nu aan bestuurlijke continuïteit. Een besluit tot bestuurlijke fusie is zodoende onverbrekelijk verbonden aan de benoeming van de huidige bestuurder van OSG Hengelo als bestuurder van de fusiestichting.
Het besluit tot benoeming van de bestuurder van de fusiestichting zal worden genomen door de beide raden van toezicht. Beide raden van toezicht hebben het voornemen, gerelateerd aan een fusiebesluit de huidige bestuurder van OSG Hengelo te benoemen als eerste bestuurder van de fusiestichting, maar daarbij zal het wettelijk verplichte advies van beide GMR's wel betrokken worden (binnen bovengenoemd kader).

7.3 Raden van toezicht

De raad van toezicht van Stichting OSG Erasmus telt momenteel vijf leden. Per 1 augustus 2024 zal de voorzitter aftreden wegens het bereiken van zijn uiterste zittingstermijn. Voor de andere vier zetels worden geen mutaties voorzien.
De raad van toezicht van Stichting OSG Hengelo telt momenteel ook vijf leden. Daarvan zullen er per einde van 2023 twee terugtreden wegens het bereiken van zijn uiterste zittingstermijn. De raad van toezicht is voornemens -in afwachting van duidelijkheid over bestuurlijke fusie- deze zetels voorlopig vacant te laten. Voor de andere drie zetels worden geen mutaties voorzien.

In geval van bestuurlijke fusie zal voor de 'fusiestichting' moeten worden bepaald hoeveel leden de raad van toezicht telt. Vooralsnog wordt uitgegaan van een start met zeven leden, op termijn weer inkrimpend naar vijf. Binnen dat vast te stellen aantal gelden als wettelijke benoemingskaders:

- dat één lid benoemd moet worden op basis van een bindende voordracht van de GMR('s);
- dat ten minste een derde van de leden, maar minder dan de helft, benoemd moet worden op basis van een bindende voordracht van de ouders (al dan niet via de oudergeleding van de GMR).

Daarnaast zal voor de nieuwe raad van toezicht een profiel moeten worden vastgesteld en geldt -zoals hierboven opgemerkt- dat de leden van de raad van toezicht moeten worden benoemd door de gemeenteraden van Almelo en Hengelo.
Een en ander vraagt uiteraard verdere uitwerking, maar er lijkt vooralsnog geen sprake te zijn van belemmeringen rond de raden van toezicht die aan bestuurlijke fusie in de weg staan.

7.4 Schoolmanagement

Binnen enerzijds Het Erasmus en anderzijds OSG Hengelo is het schoolmanagement nu verschillend ingericht.
De managementstructuur van Het Erasmus is laatstelijk in 2022 herzien en voorziet nu (naast de bestuurder) in[3]:

- een directeur onderwijs die fungeert als leidinggevende van de zes (onderwijs-)afdelingen van Het Erasmus en leidinggevende van de afdelingsleiders;
- een directeur bedrijfsvoering die leiding geeft aan het stafbureau van Het Erasmus en (indirect) aan de ondersteunende functionarissen die werkzaam zijn binnen de afdelingen;
- zes afdelingsleiders die de dagelijkse leiding voeren over de (onderwijs-)afdelingen van Het Erasmus en leiding geven aan de docenten en onderwijsassistenten.

De managementstructuur van OSG Hengelo voorziet (naast de bestuurder) in directeuren voor elk van de vier 'scholen' (afdelingen) binnen de stichting.

Eerder in deze rapportage is al als algemeen uitgangspunt voor de inrichting van een fusiestichting benoemd dat het bestuurlijk samengaan de organisatorische inrichting van het onderwijs binnen enerzijds Het Erasmus en anderzijds OSG Hengelo zoveel als mogelijk onverlet moet laten. Bij dat uitgangspunt past dat de managementstructuur van enerzijds Het Erasmus en anderzijds OSG Hengelo bij bestuurlijk samengaan vooralsnog ook ongewijzigd kan blijven. 'Vooralsnog' betekent dat de huidige structuur niet voor de eeuwigheid geldt en op basis van voortschrijdend inzicht op enig moment in samenspraak tussen de bestuurder en het management heroverwogen zou kunnen worden. Zo bezien, is de verschillende managementstructuur dus geen belemmering voor bestuurlijke fusie en niet iets dat vóór het moment van bestuurlijke fusie heringericht zou moeten worden.

Uitgaande van een positief besluit in de richting van bestuurlijke fusie, wordt door de bestuurders in overleg met het management binnen beide stichtingen verkend hoe het bovenschoolse managementoverleg ingevuld kan worden op een manier die recht doet aan de structuurverschillen, de gelijkwaardigheid tussen beide organisatieonderdelen en efficiëntie.

7.5 Stafbureau

Bij bestuurlijke fusie zal de ondersteunende organisatie ook samengevoegd moeten worden. Voor wat betreft de personele gevolgen van die samenvoeging geldt hetzelfde als eerder in deze rapportage al in algemene zin werd opgemerkt, namelijk dat bij het bestuurlijk samengaan de dienstverbanden van zittende personeelsleden doorlopen (tenzij die om andere redenen dan fusie aflopen of anderszins eindigen) en de rechtspositie van betrokkenen gegarandeerd wordt.
In geval van samengaan van de stichtingen en de stafbureaus kan wel aan de orde komen dat bepaalde functies dubbel bezet blijken te zijn of anderszins een aanpassing van taken aan de orde komt. Dat vraagt een nadere verkenning (en uiteraard zorgvuldig overleg met betrokkenen) maar ook wat dit betreft lijkt geen sprake te zijn van belemmeringen die aan bestuurlijke fusie in de weg staan.
Voor de gefuseerde stichting zal een bestuursadres moeten worden gekozen. In navolging van de voorgenomen benoeming van de bestuurder van OSG Hengelo tot bestuurder van de fusiestichting, lijkt het voor de hand te liggen dat het adres van OSG Hengelo als bestuursadres zal gelden. Dat temeer omdat het bestuursadres van OSG Hengelo is gevestigd in het 'Huis van het Onderwijs', tezamen met een aantal andere onderwijsorganisaties. En tevens is relevant dat Het Erasmus om bedrijfseconomische redenen overweegt het kantoor Sluiskade NZ 90 (het formele bestuursadres), af te stoten.
Het formele bestuursadres is niet per definitie het (enige) adres waar het gefuseerde stafbureau gevestigd zal worden. Gelet op de spreiding van ondersteuning wordt gedacht aan een 'hybride' organisatie, waarbij een deel van de ondersteuning in Almelo gevestigd zal blijven (waarschijnlijk op schoollocaties) en een deel in Hengelo, een en ander op basis van gelijkwaardigheid. Ook wat dit betreft geldt dat nog zorgvuldig

[3] De structuur wordt hierna in hoofdlijnen beschreven. Voor details wordt verwezen naar het managementstatuut van Het Erasmus.

overleg met betrokkenen gevoerd moet worden, maar dat geen sprake lijkt te zijn van belemmeringen die aan bestuurlijke fusie in de weg staan. Tegelijk met deze FER wordt aan de GMR's en raden van toezicht een notitie aangeboden waarin de voorgestelde structuur van de staforganisatie in hoofdlijnen wordt beschreven.

8 Evaluatie van de fusie

8.1 Evaluatie van de fusie

De bestuurder van de fusiestichting zal in de loop van 2026 in het overleg met zowel de raad van toezicht als de GMR aan de orde stellen of de doelen van de fusie zijn bereikt en welke effecten zijn opgetreden, vooral op de punten van spreiding, omvang, variëteit en keuzevrijheid. Naargelang de uitkomsten van die evaluatie, zullen passende vervolgacties gekozen worden.

9 Advies gemeenten

9.1 Advies van burgemeesters en wethouders

Ten aanzien van de voorgestelde bestuurlijke fusie is het advies gevraagd van de colleges van B&W van de gemeenten Almelo en Hengelo vanuit hun verantwoordelijkheid als lokale overheid voor de beschikbare onderwijsvoorzieningen. Op d.d. 6 februari 2024 hebben beide colleges van B&W een positief advies aangaande de bestuurlijke fusie afgegeven. De adviezen zijn als bijlage aan de FER toegevoegd.